

ЗВЕРНЕННЯ

Ми, представники громадських організацій, які працюють у сфері забезпечення прав дитини, звертаємося до представників міжнародних організацій, спонсорів та агенцій, які надають фінансову допомогу Україні з реконструкції та відновлення, з проханням не допустити виділення коштів для відбудови інтернатних закладів, призначених для цілодобового перебування дітей.

Наше занепокоєння викликають певні розділи, зазначені в звіті під назвою «Друга швидка оцінка збитків і потреб України 24 лютого 2022 – 24 лютого 2023 (RDNA2)»¹, що був спільно підготовлений Групою Світового банку, Урядом України, службами Європейського Союзу та ООН у координації з гуманітарними партнерами та партнерами з розвитку, науковими колами, організаціями громадянського суспільства та представниками приватного сектору. Зазначений документ було опубліковано на веб-сайтах Світового банку, ЄС, ООН та інших наприкінці березня цього року.

Згідно з оцінкою RDNA2, найбільшу частку збитків у сфері соціального захисту складає зруйнована або частково зруйнована інфраструктура, зокрема інституційні заклади, санаторії або центри надання соціальних послуг. Станом на грудень 2022 р. потреби в реконструкції житлових закладів (для людей похилого віку, осіб з інвалідністю, дітей) оцінюються в розмірі 117,29 млн євро. Орієнтовні потреби в реконструкції санаторіїв і дитячих таборів становлять 134,49 млн євро. У звіті підкреслюється, що 1,01 млн євро буде виділено на задоволення потреб у реконструкції інституційних закладів, а 103,67 млн євро – на санаторно-курортні та дитячі табори (сторінки 54, 57).

Існує міжнародний консенсус щодо того, що інституціоналізація дітей є шкідливою практикою, якій необхідно покласти край. Понад 80 років досліджень показали, що діти, які зростають в інституціях, частіше мають затримку когнітивного та фізичного розвитку, проблеми із законом та піддаються серйозному ризику виникнення проблем з психічним здоров'ям². Примітно, що менше 10% випускників інтернатних закладів успішно соціалізуються після виходу за межі інтернатів³.

¹ «Друга швидка оцінка збитків і потреб України 24 лютого 2022 – 24 лютого 2023 (RDNA2)»
<https://documents1.worldbank.org/curated/en/099184503212328877/pdf/P1801740d1177f03c0ab180057556615497.pdf>

² Стаття на веб-сайті ГО «Надія і житло для дітей» на тему: «Чому це важливо: Як інтернати шкодять дітям»
<https://www.hopeandhomes.org/why-it-matters/how-orphanages-harm-children/>

³ Аналітичний звіт за результатами комплексного дослідження системи захисту дітей в Україні «Ілюзія захисту»
<http://hopeandhomes.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/ILluZiia-ZAKhYSTU.pdf>

Більше того, як в часи пандемії COVID-19 2020 року, так і з початком війни в Україні понад 80% дітей з інтернатних закладів повернулися додому⁴. Це ще раз доводить той факт, що в існуванні інтернатів немає потреби.

Згідно з дослідженням, проведеним у 2015 році, майже 53% інтернатних закладів в Україні було побудовано для дітей з інвалідністю⁵. У Керівних принципах ООН щодо деінституціалізації, у тому числі в надзвичайних ситуаціях⁶, опублікованому восени 2022 року зазначається, що інституціалізація має дискримінаційну практику, суперечить основним правам і ніколи не може розглядатися, як форма захисту дітей з інвалідністю. При цьому, держави-учасниці повинні скасувати всі форми інституціалізації, припинити нове розміщення в інституціях та утримуватися від інвестування в них. Також зазначається, що в надзвичайних ситуаціях держави-учасниці повинні продовжувати та прискорювати зусилля щодо закриття відповідних установ, спрямовувати свої зусилля для забезпечення інклюзії, гуманітарної допомоги та заходів з відновлення та повного доступу до підтримки, а закриття інституційних закладів має бути включене до заходів з відновлення в національній стратегії й негайно реалізовано у надзвичайних ситуаціях.

Європейський Союз також визнав шкоду інституціалізації, включивши у свої правила фінансування заходи та у більшість відповідних інструментів політики щодо переходу від інституційної до сімейної підтримки у громадах⁷.

У висновку Європейської комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі наголошується, що високий рівень дітей у закладах викликає *«серйозне занепокоєння та потребує негайного вирішення»*. Крім того, президент Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн нещодаво заявила⁸: *«ми хочемо, щоб ці діти росли в люблячому середовищі, яке ддало б їм впевненості та сили» «не в закладах... а в сімейних установах»*, і оголосила, що ЄС виділить 10 мільйонів євро на підтримку *«розробки сучасної стратегії догляду за дітьми»*. Оскільки ЄС є однією зі сторін, що стоїть за звітом RDNA2, він має бути послідовним у своєму підході до інституціалізації та дотримуватися власних зобов'язань, переконавшись, що будь-яке фінансування, спрямоване в Україну, спрямоване на підтримку сім'ї та догляду на рівні громади.

Ще до війни Україна мала один з найвищих рівнів інституціалізації дітей у світі. Понад 90% дітей в інтернатних закладах країни – це діти, які мали хоча б одного з батьків, і лише 8% – діти-сироти та діти, позбавлені батьківської опіки та піклування.

⁴«Діти і війна в Україні. Звіт про становище дітей із сімейних форм виховання та інституційних закладів за результатами моніторингу за лютий – червень 2022». – ЮНІСЕФ Україна, Партнерство «Кожній дитині»
<https://www.unicef.org/ukraine/documents/02-06-2022-CiAC-monitoring-report>

⁵ Аналітичний звіт за результатами комплексного дослідження системи захисту дітей в Україні «Ілюзія захисту»
<http://hopeandhomes.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/ILJuZiia-ZAKhYSTU.pdf>

⁶ Керівні принципи ООН щодо деінституціалізації, у тому числі в надзвичайних ситуаціях

<https://www.ohchr.org/en/documents/legal-standards-and-guidelines/crpdc5-guidelines-deinstitutionalization-including>

⁷ This commitment is reflected in the following EU Funding instruments: [the Common Provisions Regulation \(2021\)](#), [the European Regional Development Fund and Cohesion Fund \(ERDF/CF\)](#), [the European Social Fund Plus \(ESF+\) Regulation \(2021\)](#) [The Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument \(2021-2017\)](#) and the [third Instrument for Pre-Accession Assistance \(2021-2027\)](#). The recent guarantees towards child protection enshrined in EU policy frameworks and initiatives include the [Strategy on the Rights of the Child \(2021\)](#), [The Strategy on the Rights of Persons with Disabilities \(2021-2030\)](#), [the European Child Guarantee \(2021\)](#) and the [EU Action Plan on Human Rights and Democracy \(2020-2024\)](#).

⁸ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_23_546

Така тенденція свідчить про те, що свої зусилля українська держава в першу чергу має спрямовувати на розбудову інфраструктури з підтримки сімей з дітьми, створення альтернативних форм сімейного догляду та виховання, впровадження та розвиток інклюзивних послуг, а також на те, щоб робити доступними послуги за місцем проживання сімей з дітьми. Існуючі інтернатні заклади повинні бути трансформовані в центри надання послуг для сімей з дітьми. Це, у свою чергу, дозволить зберегти сім'ї, попередивши потрапляння дітей в інтернатні заклади. Переконані, що в Україні має бути створена ефективна система, що забезпечувала б догляд і виховання дітей, в т.ч. дітей з інвалідністю, в сім'ї або середовищі, наближеному до сімейного.

З огляду на вищевикладене, вважаємо наміри виділити кошти на реконструкцію інтернатних закладів для дітей такими, що суперечать міжнародним нормам, принципам і практикам.

Принагідно звертаємося до Вас із проханням у підходах щодо виділення коштів уряду України акцентувати увагу на необхідності створення та розвитку послуг для сімей з дітьми у громадах, підтримку недержавних надавачів соціальних послуг, інвестувати у створення прийомних та патронатних сімей, центрів денного догляду тощо та розбудовувати систему превенції потрапляння дітей в інтернатні установи. Підтримка дітей в сім'ях і доступ до послуг в громаді допоможе уникнути ризику подальшої інституціоналізації дітей і допомогти всім дітям, які ризикують розлучитися із своєю сім'єю, зростати у сприятливому та люблячому сімейному середовищі, а також підтримати дітей та сім'ї, які повертаються додому.

Голова правління ГС «Українська мережа за права дитини», Національна програмна директорка МБО БФ «СОС Дитячі Містечка» Україна	Дар'я Касьянова
Заступниця Голови правління УМПД, голова правління ГО «Соціальна Синергія»	Маріанна Онуфрик
Виконавча директорка БО «Надія і житло для дітей»	Галина Постолук
Національний директор МБО БФ «СОС Дитячі Містечка» Україна	Сергій Лукашов
Виконавча директорка МБФ «Українська фундація громадського здоров'я	Галина Скіпальська
Виконавча директорка ВБО "Український фонд "Благополуччя дітей"	Тетяна Басюк
Директорка МБО «Партнерство «Кожній дитині»	Василина Дибайло
Директорка Благодійної організації "Українська освітня платформа"	Мар'яна Кацак
Президент ГО "Ліга соціальних працівників України", кандидат педагогічних наук, заслужений працівник соціальної сфери	Світлана Толстоухова
Директор Міжнародної громадської організації «Міжнародний центр розвитку і лідерства»	Олег Шелашський
Президент Всеукраїнської громадської організації "Магнолія"	Євгенія Ткаченко
Виконавча директорка Громадської організації "Еммаус"	Анастасія Золотова
Голова правління ГО "Дніпровська ліга соціальних працівників"	Оксана Верешко
Голова правління ГО "Відповідальні громадяни"	Ольга Коссе
Виконавча директорка ГО "Всеукраїнський громадський центр "Волонтер"	Тетяна Журавель

Президент БО "Благодійний фонд "Волонтери:
Дорослі-дітям"
Голова правління ГО "РК на Прикарпатті"
Голова ГО "ВО "Клас"
Директорка БО «Луганське обласне відділення «МБО «БФ
"СОС Дитяче Містечка"

Вікторія Тищенко
Володимир Шегда
Наталія Зуєва
Людмила Харченко

APPEAL

We, representatives of civil society organisations working in the field of insuring children's rights appeal to international organisations, donors, and funding agencies providing assistance to Ukraine's reconstruction and recovery to prevent the allocation of funds for the reconstruction of institutional care facilities intended for the round-the-clock care of children.

We are concerned about certain sections of the Report “Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment: February 2022 – February 2023 (RDNA2)”⁹ prepared jointly by the World Bank Group, the Government of Ukraine, the European Union services, and the United Nations in coordination with humanitarian and development partners, academia, civil society organizations, and the private sector. The document was [published](#) on the World Bank, EU, UN and other websites at the end of March this year.

According to the assessment, damage in the social protection area mostly consists of destroyed or partially destroyed infrastructure, such as residential care units, sanatoriums, or social service delivery centers. As of December 2022, the reconstruction needs for the residential institutions (for the elderly, persons with disabilities, and children) are estimated at 117.29 million euros. The estimated reconstruction needs for sanatoriums and children's camps amount to 134.49 million euros. The report highlights that 1.01 million euros will be allocated to address the reconstruction needs in residential institutions, and 103.67 million euros for sanatorium and children's camps (pages 54, 57).

There is an established international consensus that institutionalisation of children is a harmful practice that must end. Over 80 years of international research has demonstrated that children who grow up in institutions are more likely to have cognitive and physical delays, problems with the law, and are at serious risk of mental health problems¹⁰. It is noteworthy that care leavers are more likely to come in conflict with the law, and less than 10% of them are able to integrate into society after leaving the institution¹¹.

Moreover, at the beginning of the COVID-19 pandemic of 2020 and with the outbreak of war in Ukraine, more than 80% of children from residential institutions returned home додому¹². This once again proves that the existence of residential institutions is unnecessary.

⁹ The second Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment February 24, 2022 – February 24, 2023 (RDNA2) <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099184503212328877/pdf/P1801740d1177f03c0ab180057556615497.pdf>

¹⁰ Article “Why it matters: How orphanages harm children” <https://www.hopeandhomes.org/why-it-matters/how-orphanages-harm-children/>

¹¹ Analytical report on the results of comprehensive research of the system of child protection in Ukraine “Illusion of protection”: <http://hopeandhomes.org.ua/wp-content/uploads/2019/03/ILJuZIIa-ZAKhYSTU.pdf>

¹² “Children and war in Ukraine. Report on the situation of children from family forms of education and residential institutions based on monitoring results for February - June 2022.” - UNICEF Ukraine, Partnership for Every Child <https://www.unicef.org/ukraine/documents/02-06-2022-CiAC-monitoring-report>

According to a research conducted in 2015, nearly 53% of the institutions have been built for children with disabilities.¹³ The UN Committee on the Rights of Persons with Disabilities Guidelines on Deinstitutionalization (DI), Including in Emergencies¹⁴ states that institutionalisation is a discriminatory practice, contradicts fundamental rights and can never be considered as a form of protection of children with disabilities. States parties should abolish all forms of institutionalisation, end new placements in institutions, and refrain from investing in institutions. The Guidelines also mention that DI envisages the development of inclusive community support services, systems and networks. During emergencies, states parties should continue and accelerate efforts to close institutions. Targeted efforts are needed to ensure inclusion, humanitarian relief and recovery measures and full access to support. Accelerated DI should be included in recovery efforts and in national DI strategies, and implemented immediately in emergencies.

The EU has also acknowledged the harm of institutionalisation, by including measures on the transition from institutional to family and community-based care in its funding regulations and most relevant policy instruments.¹⁵

The European Commission's Opinion on Ukraine's application for membership of the European Union, highlighted that the high rate of children in institutions is a "serious concern and needs to be tackled as a matter of urgency". Furthermore, the EC President Ursula von der Leyen, in a recent statement¹⁶ said that "we want these children to grow up in a loving environment that gives them confidence and strength" "not in institutions...but in family-based care" and announced that the EU will allocate 10 million euros to support "the design of a modern child care strategy". As the EU is one of the parties behind the RDNA2 report, it should be consistent in its approach towards institutionalisation and stand to its own commitments by making sure that any funding directed to Ukraine is supporting family and community-based care.

Even before the war, Ukraine had one of the highest rates of child institutionalisation in the world. More than 90% of children in the country's residential institutions had at least one parent, and only 8% were orphans and children deprived of parental care. This trend suggests that the Ukrainian Government should focus its efforts primarily on building infrastructure to support families with children, creating alternative forms of family care and education, and making services available in the place of residence of families with children. Existing institutional facilities should be transformed into centers for the

¹³ Hope and Homes for Children (2015), The Illusion of protection: An analytical report based on the findings of a comprehensive study of the child protection system in Ukraine, page 57
<http://hopeandhomes.org.ua/blog/the-illusion-of-protection-an-analytical-report-based-on-the-findings-of-a-comprehensive-study-of-the-child-protection-system-in-ukraine/>

¹⁴ UN Guidelines on deinstitutionalization, including in emergencies
<https://www.ohchr.org/en/documents/legal-standards-and-guidelines/crpd5-guidelines-deinstitutionalization-including>

¹⁵ This commitment is reflected in the following EU Funding instruments: [the Common Provisions Regulation \(2021\)](#), [the European Regional Development Fund and Cohesion Fund \(ERDF/CF\)](#), [the European Social Fund Plus \(ESF+\) Regulation \(2021\)](#) [The Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument \(2021-2017\)](#) and the [third Instrument for Pre-Accession Assistance \(2021-2027\)](#). The recent guarantees towards child protection enshrined in EU policy frameworks and initiatives include the [Strategy on the Rights of the Child \(2021\)](#), [The Strategy on the Rights of Persons with Disabilities \(2021-2030\)](#), [the European Child Guarantee \(2021\)](#) and the [EU Action Plan on Human Rights and Democracy \(2020-2024\)](#).

¹⁶ Statement by President von der Leyen at the joint press conference with Ukrainian President Zelenskyy
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_23_546

provision of services for families with children. This, in turn, will help to keep families together, preventing children from being placed in institutions, and will also be an important support for Ukrainian families and children returning home. We are convinced that an effective system should be created in Ukraine to ensure that all children, including children with disabilities, are cared for and brought up in a family or a family-like environment.

In view of the above, we consider the intentions to allocate funding for the reconstruction of residential institutions for children to be contrary to international norms, principles and practice.

Instead, we would like to ask you to focus your approach on allocating funds for the Government of Ukraine on the need to create and develop services and provide support for families with children in communities, support non-governmental social service providers, invest in the creation of foster and adoptive families, daycare centers, etc., and develop a system to prevent children from being placed in residential institutions. Through supporting children to live well in families and access services in the community, this approach will help to avoid the risk of further institutionalization of children and help all children at risk of family separation to grow up in a loving, supportive family environment, as well as to support children and families returning home.

Head of the Board, Civil Association "Ukrainian Child Rights Network", National Program Director of the "SOS Children's Villages" Ukraine	Daria Kasyanova
Deputy Chairman of the Board of the UCRN, head of the board NGO "Social Synergy"	Marianna Onufryk
Executive Director, "Hope and Homes for Children"	Halyna Postoliuk
National Director, "SOS Children's Villages" Ukraine	Serhii Lukashov
Executive Director. Ukrainian Foundation for Public Health	Halyna Skipalska
Executive Director. All-Ukrainian Charity "Child Well-being Fund Ukraine"	Tetiana Basiuk
Director, "Partnership for "Every Child"	Vasylyna Dybailo
Director, CO "Ukrainian Education Platform"	Maryana Kashchak
President of the NGO "League of Social Workers of Ukraine", Candidate of Pedagogical Sciences, Honored Social Worker	Svitlana Tolstouhova
Director NGO International leadership and development center	Oleg Shelashkyi
President, All-Ukrainian public organization "Magnolia"	Yevgenia Tkachenko
Executive director of the Public Organization "Emmaus"	Anastasia Zolotova
Head of the board, NGO "Dnipro League of Social Workers"	Oksana Vereshko
Head of the Board, NGO "Responsible Citizens"	Olga Kosse
Executive director, NGO "All-Ukrainian public center "Volunteer"	Tetyana Zhuravel
President of CO "CF Volunteers: Adults-Children"	Viktoriia Tyshchenko
Head of the board NGO "RK na Prykarpatti"	Volodymyr Shegda
Head NGO "VO "Klas"	Nataliya Zuyeva
Director "Luhansk Oblast Branch "SOS Children's Villages"	Liudmyla Kharchenko